

سرناسنه: قنبری همدانی، حشمت‌الله، ۱۳۲۰ • عنوان قراردادی: نهج البلاغه، فارسی، برگزیده.

شرح • عنوان و نام پدیدآور: آیین زمام‌داری و مدیریت: شرح و تفسیر
 ۵۳ نهج البلاغه / حشمت‌الله قنبری همدانی؛ ویراستار اکرم دژهوست. • مشخصات نشر: تهران: سازمان
 تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۹۹. • مشخصات ظاهری: ۶۷۲ ص. • شابک:
 ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۸۳۹-۶ • وضعیت فهرست نویسی: فیبا • یادداشت: کتاب حاضر شرحی بر نامه
 ۵۳ "نهج البلاغه" است. • یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس. • عنوان دیگر: شرح و تفسیر نامه
 ۵۳ نهج البلاغه. • موضوع: علی بن ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- دیدگاه درباره
 مدیریت • موضوع: Ali Ibn Abi-talib, Imam I -- ۶۶۱-۶۰۰ • Views on management • موضوع: علی بن ابی‌طالب علیه السلام،
 امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- دیدگاه درباره سیاست و حکومت • موضوع: Ali Ibn Abi-talib, Imam I -- ۶۰۰-
 ۶۶۱ -- Views on politics and government • موضوع: علی بن ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق.
 -- نامه‌ها • موضوع: Ali Ibn Abi-talib, Imam I -- ۶۶۱-۶۰۰ • Correspondence • موضوع: علی بن ابی‌طالب علیه السلام،
 امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. • نهج البلاغه -- مدیریت • موضوع: Nahjoli - Balaghah, Imam I. • موضوع: علی بن
 ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. • نهج البلاغه -- سیاست
 و حکومت • موضوع: Politics and government -- Nahjol - Balaghah, Imam I. • موضوع: علی بن
 ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. • نهج البلاغه -- نقد و تفسیر • موضوع: Ali Ibn Abi-talib, Imam I. • موضوع: علی بن
 ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. • نهج البلاغه -- نقد و تفسیر • موضوع: Ali Ibn Abi-talib, Imam I. • موضوع: علی بن
 ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. • نهج البلاغه -- اسلام و سیاست • موضوع: Islam and politics • شناسه افزوده: علی بن
 ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. • شناسه افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل

رده بندی کنگره: ۲۸/۰۹

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۱۵

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۴۳۷۴۵

وضعیت رکورد: فیبا

تاریخ درخواست: ۱۳۹۹/۱۲/۰۵

تاریخ پاسخگویی:

کد پیگیری: ۷۵۴۳۶۸۲

بین رمام داری و مدیریت

۱۰۱۲۳۶۸
 ریال ۲۰۰۰.۰۰

چاپ و نشر بین‌الملل

عنوان: آیین زمام‌داری و مدیریت

نویسنده: دکتر حشمت‌الله قنبری همدانی

ویراستار: اکرم دژهوست

مدیریت هنری: گروه هنری شرکت چاپ و نشر بین‌الملل

نوبت چاپ: دوم، تابستان ۱۴۰۱

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۸۳۹-۶

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: نوین

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شرکت چاپ و نشر بین‌الملل

دفتر مرکزی: تهران، میدان استقلال، سعدی جنوبی، پلاک ۲، طبقه ۱ سوم

تلفن: ۰۲۱-۳۳۹۲۲۹۵۹ • شماره: ۳۳۱۱۸۶۰۲

فروشگاه مرکزی: میدان فلسطین، ضلع شمال شرق، پلاک ۴ و ۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۲۱۹۸۰ • شماره: ۸۸۹۰۳۸۴۳

www.intpub.ir • Email: intpub@intpub.ir

• همه حقوق محفوظ است.

- نخستین قانون اساسی بر پایه دین ----- ۲۵
- مقدمات تفسیر نامه ۵۳ ----- ۲۶
- « محمد بن ابی بکر در مصر ----- ۲۶
- « یمن، خاستگاه یونان ----- ۲۹
- « مالک، دست علی ----- ۳۲
- « کلام حضرت علی علیه السلام ----- ۳۷
- بدون امام و اگر ----- ۳۷
- « مفهوم بندگی زمامداران ----- ۳۹
- حقیقت بندگی ----- ۳۹
- « جایگاه حضرت علی علیه السلام ----- ۴۲
- معنای «امیر» ----- ۴۴
- امیرالمؤمنین کیست؟ ----- ۴۵

- اهداف مالک در مصر ----- ۴۹
- « خراج ----- ۴۹
- « جهاد ----- ۵۳
- « اصلاح امور ----- ۵۷
- « آباد کردن شهرها ----- ۶۰
- فلسفه آفرینش انسان ----- ۶۳
- موانع و آفات آبادانی ----- ۶۵

- موتور محرکه حکومت دینی ----- ۶۵
- « تقوا در لغت ----- ۶۶
- « تقوای زمامداران ----- ۶۸
- راه اصلاح مردم ----- ۷۰
- « شروط مشروعیت و موفقیت حکومت ----- ۷۲
- « تقابل مصر و شام ----- ۷۴
- بسترهای یاری رسانی خدا ----- ۷۵
- « یاری‌گری با قلب ----- ۷۵
- « یاری‌گری با دست ----- ۷۶
- « یاری‌گری با زبان ----- ۷۷
- سلاح تبلیغ ----- ۷۸
- آفت سرگرم شدن به بی‌بایی از پیشینیان ----- ۷۹
- عمل صالح، بهترین اندوخته ----- ۸۱
- « ویژگی‌های عمل صالح ----- ۸۲
- معیارهای ذاتی عمل صالح ----- ۸۴
- « آیا می‌توان به زور بهشتی شد؟ ----- ۸۵
- انسان غوطه‌ور در خسارت ----- ۸۶
- مراقبت از نفس ----- ۸۷
- « بزرگ‌ترین مانعی الهی شدن ----- ۸۷
- تفاوت بخیل و شحیح ----- ۸۸
- مهربانی با مردم ----- ۸۹
- « مالک، ستیزه‌جو یا نرم‌خو؟ ----- ۸۹
- « معیار و جاهت زمامدار ----- ۹۰
- « معنای حکومت ----- ۹۲
- « کیفیت لطف و مهربانی با مردم ----- ۹۸
- « پیامدهای لطف و مهربانی با مردم ----- ۱۰۰
- « آیین‌نامه رفتار با مردم ----- ۱۰۲

- ۱۱۱----- • اخلاق رهبری
- ۱۲۳----- • محاربه با خداوند
- ۱۲۸----- • سرمایه انسانی حکومت
- ۱۲۹----- « تکبر و پیامدهای آن
- ۱۳۵----- « نشانه‌های تکبر
- ۱۳۸----- « ضرورت رعایت انصاف
- ۱۴۷----- « اعتدال و میانه‌روی
- ۱۵۴----- « ویژگی‌های خواص جامعه
- ۱۶۳----- « مردم‌گرایی و چشم‌پوشی از خطا
- ۱۷۲----- « جایگاه مشورت و انتخاب وزیران
- ۱۹۰----- « اصول اجتماعی رهبران
- ۲۰۴----- « پایبندی به سنت‌ها
- ۲۱۷----- « شناخت افشار گوناگون مردم
- ۲۱۸----- □ نظامیان
- ۲۳۳----- □ نویسندگان، قاضیان، کارگزاران
- ۲۷۰----- « خراج‌دهندگان
- ۲۷۲----- □ صنعتگران و تجار
- ۲۷۵----- □ نیازمندان و مسکینان
- ۳۳۳----- □ حکومت، ضرورت حکومت، نگاه اسلام به حکومت
- ۴۰۳----- « ویژگی‌های خراج‌دهندگان
- ۴۴۸----- « ویژگی‌های تاجران
- ۴۵۹----- □ جایگاه بازار در حوزه اقتصاد
- ۴۶۸----- □ انحصارطلبی
- ۴۷۱----- □ بخل
- ۴۷۴----- □ احتکار
- ۴۷۶----- □ قیمت‌گذاری ناعادلانه

۵۰۵

« عدالت و هوشیاری

- ۵۰۷ اخلاق خاص رهبر -----
- ۵۰۹ سفارش به مردم -----
- ۵۱۷ رابطه عبادت و خدمت -----
- ۵۴۴ اخلاق رهبری -----
- ۵۶۴ روش برخورد با دشمن -----
- ۵۶۹ صلح حدیبیه -----
- ۵۷۴ اهمیت وفای به عهد -----
- ۵۷۵ خدعه و غدای تفاوت آن‌ها -----
- ۵۷۷ هوشیاری هنگام تظلم پیمان -----

۵۹۱

« هشدارها

- ۵۹۳ هشدارها -----
- ۵۹۴ هشدار از ریختن خون ناحق -----
- ۶۱۲ هشدار از خودپسندی -----
- ۶۱۹ هشدار از منت -----
- ۶۲۹ هشدار از عجله -----
- ۶۳۳ هشدار از امتیازخواهی -----
- ۶۳۹ خوش‌زبانی -----
- ۶۴۱ سعه صدر -----
- ۶۴۶ تسلط بر نفس -----

۶۵۷

« چند توصیه

۶۶۱

« پایان سخن

مقدمه

مؤلف نهج البلاغه، مرحوم سید رضی، در سال ۳۵۹ قمری در خاندانی ممتاز و علوی در بغداد به دنیا آمد. نسب پدری و مادری او بسیار شریف و ممتاز بود. نسب پدری ایشان با پنج واسطه به امام موسی کاظم علیه السلام می‌رسد و نسب مادر و الامقام آن بزرگوار نیز با شش واسطه به حضرت زین العابدین علیه السلام. نام او محمد و لقبش «ذوالحسین» بود. پدر وی، حسین بن موسی، که بزرگ نقبای آل ابی طالب و امیرالحاج و شخصیتی با عظمت و ستوده خصال بود، از سوی بهاء الدوله دیلمی به «طاهرا و احد ذوالمناقب» ملقب شد. اجداد و نیاکان پدری و مادری ایشان، جملگی، از اشراف نام‌دار و علمای بزرگ بودند. جد مادری او، حسین بن احمد، معروف به «ناصر کبیر» یا «ناصر حق»، که به سال ۳۰۴ وفات یافت، در زمان حکومت مقتدر عباسی در مازندران قیام کرد و اغلب مردم مازندران به واسطه وجود ایشان به اسلام گرویدند. ناصر کبیر، علاوه بر شجاعت و برخورداری از روح سلحشوری، که از امیرالمؤمنین علیه السلام میراث داشت، از علمای نامی و فقهای بزرگ نیز به شمار می‌آمد. ایشان تألیفاتی نیز دارد

که یکی از آن‌ها کتاب صد مسئله است و نوۀ دختری وی، سید مرتضی، شرح ناصریات را بر آن نوشته است.

گزارشگران تاریخی نوشته‌اند که در ایام کودکی سید رضی و برادر بزرگ او، سید مرتضی، شبی مرحوم شیخ مفید در خواب دید که بانوی بانوان عالمیان، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام، دست دو کودک گرامی خود، امام حسن علیها السلام و امام حسین علیها السلام، را در دست شیخ گذاشت و به او فرمود: «یا شیخ، علمهما الفقه.»؛ ای مرد بزرگ، علم فقه را به این دو فرزند من بیاموز. فردای آن شب مادر سید رضی و سید مرتضی، که فاطمه نام داشت، دست کودکان خود، سید مرتضی و سید رضی، را در دست گرفت و در حالی که آن‌ها را به محضر شیخ مفید وارد می‌کرد به آن عالم والامقام گفت: «ای شیخ، این دو کودک فرزندان من هستند. از شما درخواست می‌کنم تا علم فقه و احکام دین را به آن‌ها بیاموزی.» مرحوم شیخ مفید، در حالی که از تعبیر خواب خود با این رویداد دچار شگفتی شده بود و به شدت می‌گریست، به احترام آنان، به خصوص مادر والامقامشان، از جای برخاست و ماجرای خواب خود را برای آن‌ها بازگو کرد. سپس با کمال اشتیاق و اخلاص مسئولیت تعلیم و تربیت آن‌ها را به عهده گرفت و در رساندن آنان به مدارج عالیۀ علمی و عملی از هیچ تلاشی فروگذار نکرد تا این‌که دو شاگرد با استعداد خود را در میان نوابغ روزگار و علمای نامی جاودانه کرد.

مادر سید رضی بانویی عالمه و فاضله بود. ظاهراً مرحوم شیخ مفید کتاب احکام النساء را به درخواست او تألیف کرده است. در عظمت ارزش‌ها و کرامت‌های این بانوی مؤمنه و عالمه همین بس که مرحوم سید رضی در سوگ او گفت: «اگر همه مادران مانند تونیکوکار بودند، فرزندان از داشتن و بالیدن به پدران بی‌نیاز می‌شدند.»

سید رضی، به‌رغم این‌که در خاندانی برجسته و میان‌عالمانی نام‌آور بالیده بود، خود استثنا بود و در زمره یکی از نوابغ بزرگ شیعه قرار گرفت.